

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Čopova 1 Del. zbornica —
Tel. št.: 35-29 — Pošt. če-
kovni račun št. 17.548 —
NAROČNINA: Za
člane ZZZ 2 din mesečno,
za druge naročnike 3 din
mesečno. LIST IZHAJA
V SAKO SOBOTO

LETO III.

LJUBLJANA, SOBOTA, 22. APRILA 1939.

ŠTEV. 17.

DELAVSKA ZBORNICA VRNJENA STANU IN NARODU

Novi predsednik Delavske zbornice
tov. Viktor Kozamernik.

Naša Delavska zbornica je pretečeno soboto in nedeljo (15. in 16. IV. 1939) prvikrat zborovala kot predstavnica slovenskega delavskega stanu. Doslej je bila ista zbornica le predstavica marksističnega razrednobojnega duha in je bila temu dosledno narodni biti in narodni celoti neprijazna, lahko rečemo, celo sovražna.

V sijajno palačo Delavske zbornice, ki jo je s svojimi prispevki plačalo vse slovensko delavstvo, se je preko terorja nad tem delavstvom ugnedil marksizem. Zajeđel se je med te zidove, šopiril se po lepih prostorih in napel vse sile, da bi desetisoče našega delavstva podrgel svojemu materialističnemu mišljenju in hotenju.

Tu na Miklošičevi cesti sta se srečavala dva sovražnika: narod in marksizem. Tu so se križali dvojni interesi: pravi delavskega stanu in oni marksističnih demagogov. Tu sta si stala ves čas nasproti iskrenost delavstva in zavratnost »delavskih« voditeljev.

Delavski stan je to na svoji koži občutil in mnogi manj agresivni so z neko žalostno otopelostjo gledali, kako naša najvišja delavska socialna ustanova dobiva čimdalje bolj izpačeni obraz. Delavski stan je dokončno doumel, da v njej, v taki, kakor je, ni zanj ne rešitve ne razumevanja. Tako daleč je prišlo, da je na zadnjem zasedanju eden rudarskih delegatov izjavil,

da bi slovenski rudarji v obsodbo dosedanjega dela Delavske zbornice ob svobodni odločitvi bili za to, da taka zbornica zgine. Delavstvo brez razlike do sedanje organizacijske smeri pozdravlja zato kot svoje edino upanje, predajo zbornice sedanjemu skupščini in upravi. »Slabše ne more biti, kakor je bilo,« priznavajo naši dosedanji nasprotniki. Zares žalostno izpričevalo desetletnemu delu.

Drugi so obupavali, drugi so ob mrtvi zbornici omtveli sami, toda prišel je odpor proti vsemu marksističnemu in socialističnemu varanju. Vstala je iz duhovnih narodnih osnov Zveza združenih delavcev. Prešla je zoper marksizem in njegove metode v odprt boj. Zavel je drugačen veter. Z zavdanja vredno energijo in doslednostjo je mladostni pokret šel na vztrajno delo. Rušil je pred seboj nebroj pomislekov, sekal v zmedo, prinašal luč v temo in osvajal. Rastel je in zmagoval in v treh letih dozorel toliko, da je v svojo odgovornost mogel in prevzel predstavništvo slovenskega delavskega stanu našo Delavsko zbornico. Notranje je utrjen tako, da ga ni treba biti strah pred odgovornostjo in pred obilico bremen, ki jih je s tem nase prevzel.

Zveza združenih delavcev, zgrajena na narodni biti, je presekala gordijski voz. Od narodnega vodstva, ki nedvoumno predstavlja vso narodno skupnost in tako tudi delavski stan, je sprejela častno nalogo, da Delavsko zbornico in po njej delavski stan vrne in vključi v narodno celoto.

ZZD je z novo skupščino to nalogo sprejela in jo bo tudi izvršila. Ze prvo zasedanje skupščine je odločno dalo temu povdarka. Važna načelna izjava novega predsednika, ki jo prinašamo na drugem mestu, pa tudi obilica predlogov in izpovedbe delegatov mečejo žarko luč na jasnost pokreta ZZD in kažejo dosledno v novo smer.

Slovenski delavec bo sedaj kmalu spoznal, da mu je pokret ZZD blizu in da je nova uprava Delavske zbornice resnična predstavica njegovih interesov. Naš delavski stan bo imel od te spremembe v njegovi najvišji socialni ustanovi neizmerno največjo korist. Slovenski narod pa bo s tem rešen tujega tvora na svojem zdravem narodnem telesu. Bil je resnično že skrajni čas, da se je to zgodilo, ker se je preko ZZD zbornica vrnila stanu in narodu.

Govor Mitiča Ljubomira

zastopnika centralnega tajništva delavskih zbornic

Spoštovana skupščina! Dovolite mi, da pozdravim v imenu Centralnega tajništva delavskih zbornic to prvo zasedanje nove skupščine ljubljanske Delavske zbornice.

Delovno ljudstvo Jugoslavije stopa po letih mučenja in trpljenja v novo epoko, v nov narodno sindikalni pokret. Pred enim letom je bila ustanovljena v Skoplju prva delavska zbornica, ki jo je prevzelo v roke narodno orientirano delavstvo. Temu so sledila preimenovanja članov skupščin Delavskih zbornic v Beogradu, Novem Sadu in Sarajevu. Gospod predsednik ministrskega sveta in dosedanjji minister socialne politike g. Dragiša Cvetkovič je napravil z odločno kretljivo konec nedelavski politiki v delavskih zbornicah, ki so vodile račun le o 40 ljudeh, ki so gospodarili v teh zbornicah in pri tem zapostavljali interese delovnega ljudstva. Tako se je pojavila tudi odločba Centralnega tajništva delavskih zbornic, na podlagi katere se je izvršila tudi v tej vrhovni instituciji izprememba. Prevzeli so jo v svoje roke narodno orientirani ljudje, ki bodo vnesli v delavski pokret novega duha in s silo svoje moči skušali doseči, da se bo socialna zakonodaja v naši državi izvajala v korist delavstva in nameščenstva. Kot posledica te nove politike se je pojavil tudi odlok gospoda ministra socialne politike in narodnega zdravlja o razrešitvi članov skupščine Delavske zbornice v Ljubljani in imenovanju novih, ki ste se danes zbrali k prvemu zasedanju, da izvolite izmed sebe najspodobnejše v upravo zbornice, preko katere boste izvajali odločno delavsko politiko. Delavske zbornice so jako važna ustanova. Od načina, kako se vrše posli v Delavski zbornici, zavisí, če bo delavska zakonodaja ostala samo mrtva čerka na papirju ali bo postala življenje. Gospod ministrski predsednik Dragiša Cvetkovič

je rekel nedavno na nekem sestanku v Delavski zbornici v Beogradu: Mi ne prevzemamo Delavsko zbornico zato, da bi vrgli iz njih Beliče, Uratnike in Pavičeviče in postavili na njihovo mesto druge, temveč zato, da vnesemo v zbornice duh reda, dela, akcij na terenu in da preko njih pripomremo, da se vnese tudi v druge socialne institucije, kakor so Borza dela, Okrožni uradi in Bratovske skladišče stvarno delavsko politiko. V tem cilju se vrši preorientacija v delavskih ustanovah. Ljubljanska Delavska zbornica je predzadnja, ostane samo še zagrebška in upam, da ne bo dolgo, ko bo prešla tudi ta v roke narodnega delavstva in da bo nato v vseh zbornicah zavlada pozitivna in konstruktivna politika.

Pozdravljam današnjo skupščino in želim, da bi njeni člani s stvarnim in tvornim delom opravičili zaupanje, ki jim ga je izkazala kraljevska vlada z imenovanjem za nove člane in dali na ta način dokaza, da je narodno orientirano delavstvo v resnici sposobno postaviti Delavske zbornice v službo stvarnih interesov delavstva v naši državi.

Nato je predsedujoči komisar razložil delegatom v kratkih besedah ustroj in pravila Delavske zbornice, nakar so bile volitve upravnega odbora, finančne kontrole in finančnega odbora. Soglasno so bili izvoljeni naslednji delegati:

Upravni odbor: člani: Viktor Kozamernik, knjigovodja v Ljubljani, Albin Gasar, nameščenec KID na Jesenicah, Franjo Mastinšek, inkasant s Pobrežja pri Mariboru, Milko Piriš, dnevničar v Ljubljani, Rudolf Dacar, predilniški delavec v Trzinu, Venčeslav Grebenšek, dnevničar iz Ljubljane, Matevž Markič, delavec pri

(Nadaljevanje na 2. str.)

Naš delavski parlament otvorjen

Prvi dan zasedanja: Otvoritev, pozdravi, volitve in konstituiranje uprave. V soboto, dne 15. aprila so se zbrali novi delegati DZ z zavestjo, da prevzemajo odgovorno nalogo in s trdnim sklepom, da bodo to veliko nalogo tudi častno vršili. Zasedanja so se udeležili: V imenu g. bana dr. Karlin, narodni delavski poslanec Rudolf Smersu, tajnik belgrajske Del. zbornice in tajnik osrednjega tajništva Del. zbornic Ljubomir Mitič iz Beograda, zastopnik osrednjega odbora Jugorasa Zarja Popovič in predsednik ZZD Preželj. Zasedanje je začel in vodil komisar Delavske zbornice banski svetnik dr. Lovro Bogataj, ki je tople pozdravil vse navzočne ter prečital odlok socialnega ministra o razrešitvi starih in o imenovanju novih članov skupščine Delavske zbornice. Nato je govoril o nalogah Delavske zbornice, ki ima skoraj 100.000 članov, to je desetino slovenskega naroda, in da je torej eno najmočnejših in

nih mezdah, starostno zavarovanje in razširitev pokojninskega zavarovanja na vso državo. Zdaj prihajamo, kakor se zdi, v težje čase in naloga novoizvoljene skupščine in uprave DZ bo morala biti, da se z vsemi silami bori in dela, da se delavstvu ohranijo že pridobljene pravice in da pridobe še nove. Komisar želi, da bi se nova skupščina izkazala vredno zaupanja kraljevske vlade, ki jo je postavila, in pa delavskega stanu, katerega avantgarda je.

Del. Kozamernik je nato predlagal vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, ki sta bili sprejeti z velikim navdušenjem. Prav tako so bile viharno pozdravljene brzojavke predsedniku senata dr. Antonu Korošču, predsedniku vlade in notranjemu ministru Dragiši Cvetkoviču, gradbenemu ministru dr. M. Kreku, banu dr. M. Natlačenu, ministru za socialno politiko in narodno zdravje Milivoju Rajakoviču

**Delajte z vsemi močmi za slovenski delavski tabor. —
Podroben program prinese okrožnica in dnevno časopisje**

najvažnejših stanovskih zastopstev. Poslednji dve leti sta bili v gospodarskem oziru leti procvita, brezposelnost se je zmanjšala na minimum in delavstvo je v zadnjih dveh letih doseglo nekaj zelo važnih uspehov, to so: uredba o minimal-

in g. ministru brez listnice Francu Snoju. V imenu bana se je zahvalil banski svetnik dr. Karlin, ki je želel novi skupščini mnogo uspehov. Za njim je pozdravil skupščino tajnik osrednjega odbora tajništva DZ.

Slovensko delavsko predstavništvo na svoji prvi seji.

(Nadaljevanje s 1. str.)

KID v Javorniku, Rudolf Kalčič, dnevnikač v Ljubljani, Andrej Križman, urednik »Slovenskega delavca« v Ljubljani, Pavel Škerlj, strojnik v Ljubljani, in Alojzij Erjavc, litograf Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani. — Namestniki: Julij Arčon, dnevnikač v Ljubljani, Onič Matej, tovarniški delovodja v Javorniku, Zajec Vekoslav, rudar v Velenju, Franc Kralj, mehanik v Ljubljani, Karel Anderle, delavec pri KID na Jesenicah, Adolf Jesih, rudniški strugar v Trbovljah, Avgust Govše, papirniški delavec iz Gornjega Kašlja, Franc Luzar, strokovni tajnik ZZZD v Ljubljani, Jožef Casar, priv. nameščenec v Murski Soboti, Drago Kosam, administrativni tajnik SGRJ v Ljubljani, Jože Dolinar, monter iz Celja.

Finančna kontrola: Peter Rozman, strokovni tajnik v Mariboru, Alojzij Megla, tovarniški delavec v Kranju, Drago Maglič, trg. zastopnik v Mariboru. — Namestniki: Franc Kralj, KID, Javornik, Nadislav Salberger, priv. nameščenec v Trzinu, in Karel Ham, priv. nameščenec v Kranju.

Finančni odbor: Viktor Kozamernik, Rudolf Kalčič, Vencoslav Grebenšek. — Namestniki: Anton Kovačič iz Maribora, Franc Kralj z Javornika, Marko Novak iz Šoštanja.

Popoldne je bila prva seja novoizvoljenega upravnega odbora. Na tej seji je

nova uprava zaprisegla in izvolila novo predsedstvo zbornice. To predsedstvo je sestavljeno sledeče: predsednik tov. Kozamernik Viktor, podpredsednik Gasar Albin, blagajnik Kalčič Rudolf, za tajnika nove zbornice je uprava sklenila skupščini predlagati diplomiranega jurista g. Hafnerja Andreja, dosedanjšega šefa kabineta g. ministra Snoja.

Novi predsednik zbornice je rojen 12. 9. 1906. v Ljubljani. Po poklicu je privatni nameščenec knjigovodja. Od svoje mladosti je bil vedno med najbolj agilnimi in doslednimi borec v našem katoliškem društvem in v javnem življenju. Tako je bil tudi med prvimi, ki so v vrstah naše tovariške nameščenske organizacije pričeli delovati na zdravem prepovedu našega krščanskega delavskega in nameščenskega socialnega gibanja. Uspehe tega prepoveda žanje danes naše slovensko delavstvo. Leta 1935. pa je bil imenovan tudi za člana ljubljanskega mestnega sveta in to funkcijo še danes opravlja.

Gasar Albin in Kalčič Rudolf sta odlična borca iz pokreta ZZZD in našemu članstvu dobro poznana. Novi tajnik g. Hafner Andrej je doma iz okolice Škofje Loke, je vsestransko veziran, izredno delaven in prava zdrava gorenjska grča. Upravni odbor je po izvolitvi predsedstva in odločitvi tajnika prejel še par predlogov za zasedanje skupščine drugega dne.

Drugi dan zasedanja

Zasedanje drugega dne je otvoril z pozdravi prisotnih gostov zastopnik g. bana dr. Karlina, komisarja dr. Bogataja, zastopnika centralnega tajništva delavskih zbornic g. Mitića, zastopnika glavnega odbora Jugorasa g. Popovića in predsednika ZZZD tov. Franceta Prežlja, novi predsednik zbornice tov. Kozamernik in podal najprvo svoje lepo poročilo, ki je zrcalo stremljenja nove skupščine. To poročilo je tako važno, da mislimo, da ga moramo našim bralcem ponatisniti dobesedno. Glasi se:

Delegati sedanje skupščine Delavske zbornice v Ljubljani smatramo, da smo zastopniki delavskega stanu in ne morda razreda. Kot taki ne želimo kopati ali umetno ustvarjati nasprotij med posameznimi plastmi in stanovi našega naroda, temveč želimo in bomo skušali že ustvarjena in obstoječa nasprotstva ublažiti in odstraniti. Naloga DZ ni morda voditi razredni boj temveč stvarno delo na vseh poljih tikajočih se koristi vsega delavstva.

Hočemo, da naš stan v celoti in vedno trezno ter pri polni zavesti svoje odgovornosti do sebe in narodne skupnosti dobro pozna realne gospodarske prilike, v katerih se nahaja, ako hoče biti v svojih zahtevah pravičen, a obenem v mejah pravičnosti tudi neizprosni. Ako bomo pravični drugim v svojih zahtevah, bomo mogli zahtevati pravico tudi zase.

Zato obsojamo neumestno varanje delavstva po demagogiji in zavajanje v zmožnost, kajti to je v neizmerno škodo vsemu delavstvu ker ga vodi na stranpota in v nepremišljene akcije, ki navadno končajo v škodo ne pa v korist delavstva. Pri tem seveda delavstvo ne nosi nikake krivde, pač pa vse posledice.

Ustvariti hočemo duhovno obnovo za zdravo in trezno presojo naših interesov v ostalih plasteh našega naroda. V zvezi s tem bomo iskali pomoč in sodelovanje s predstavniki drugih stanovskih združenj in delali za medsebojno pomoč. Obenem bomo skrbeli za dobro razmerje med ostalimi delavskimi ustanovami v naši državi in ne bomo zamudili nobene prilike, ki bi utegnili koristiti delavskim interesom.

Dvigniti in pospeševati hočemo gospodarsko trdnost lastnega stanu. V ta namen hočemo širiti smisel in zanimanje za združeno samopomoč in podpirati tozadevno zasebno ali organizacijsko iniciativo.

Delavska zbornica v Ljubljani razpolaga s precejšnjimi finančnimi sredstvi, ki jih zbira s plačili vsega delavstva. Zato naj bo delavstvo o uporabi teh sredstev tudi točno obveščeno, kajti dolžnost vsake javne in skupne ustanove nalaga upraviteljem finančnih sredstev ustanove polaganje javnih računov. Dosedaj je bilo o tem bore malo slišati.

Finančna sredstva zbornice bomo zato spremenili v gospodarsko moč in njen tok usmerili nazaj med delavstvo v najširši obliki. Finančna sredstva, ki se niso razdeljevala v enakem razmerju ne po številu ne po delu, hočemo v bodoče uporabljati tako, da bodo koristila tistim, ki so namenjena in za čigar namene se zbirajo. Delavska zbornica mora prenehati kot zgolj neokretna birokratična ustanova, ki ima v gotovih primerih povsem določene meje in enake postopke, temveč mora postati okreten instrument v rokah stanu, kateremu je namenjena. Le taka more izpolnjevati svoje naloge v pravem pome-

nu besede in pravočasno, ne pa morda takrat ko je že prepozno ali celo zamujeno.

Zavezati hočemo dalje pretirani internacionalizem in presajanje tujih vzorov na naša tla. O tem imamo še dovolj izkušenj in vemo, kakšno škodo je rodilo tako delo za ves naš delavski stan.

Odklanjamo tujo navlako okinčano z lepimi frazami in obljubami, ker imamo dovolj zgledov, kako se vse to spremeni v prazno peno, ki delavskemu stanu še ni nikdar koristilo pač pa vedno škodovalo. Naš stan mora rasti iz lastnih prilik in potreb in v skupni povezanosti drugih stanov z narodno in državno skupnostjo.

Zato izražamo globoko spoštovanje veri svojih očetov, ljubezen materinemu jeziku in vdanost domovini in državi. Strnjeni s celotnim narodom, priznavamo tudi za delavski stan isto vrhovno vodstvo v narodnem in državnem pogledu.

Brezdomovinstvu napovedujemo boj. Razredno sovraštvo popolnoma v celoti zavračamo. Boljševizem smatramo kot protinaroden, svobodnemu stanu sovražen in po brezbožstvu zastrupljen razkrajalni pokret, ki ga je radi stanu in naroda treba zavreči.

Zato smatramo krščanstvo za edinega nosilca urejene svobode in temelj pravične urejene družbe.

V tej družbi je delavec enakoveren član, je oseba z nedotakljivimi gospodarskimi in moralnimi pravicami in svobodščinami. Družba mu jih mora priznati in dati.

Delo je človekova dolžnost in pravica. V žrtvah prinaša vendar napredek in mnogo veselja. Obenem je pa delo tudi osebnostno. Na sebi nosi pečat človečnosti in je zato sveto. Delo in zato tudi delavec nista samo trgovsko blago. Delo tako za nas ni neizbežno zlo, ampak je v njem neprecenljiva pozitivna vrednost in delavski stan zato s ponosom poln veselja nad svojo stvariteljsko silo terja v skupnosti naroda svojo pravico.

Delavska zbornica bo v izpolnjevanju te svoje naloge zato najprej pazila, da bodo delodajalci stroktno izpolnjevali zakonite predpise socialne zakonodaje. V svrhu izboljšanja delavske zaščite bo dalje pripravljala osnutke novih zakonskih predlogov, ki jih narekujejo interesi delavstva. V pravcu novega delavskega nerazrednega stanovskega gibanja, ki ga hoče Delavska zbornica podpirati z vsemi močmi, pa je za zgraditev svobodnega delavskega stanu nujno, da nova Uprava Delavske zbornice dela s tisto temeljito vztrajnostjo, ki jo ta veliki cilj zasluži.

Minister dr. Krek pozdravlja zborovanje

Po predsednikovem poročilu, ki ga je zbornica sprejela z velikim odobravanjem, je vstopil v dvorano naš veliki prijatelj in pobornik ZZZD g. minister dr. Miha Krek. Zbornica je radostno pozdravila njega, kakor tudi njegova sledeča izvajanja:

Dragi tovariši! Prišel sem, da Vas pozdravim in Vam toplo čestitam, ko prevzemate v svoje roke oficijelno vodstvo v tem svetem delavskem domu. Morda Vam bo ulica s kake strani prigovarjala, da ste imenovani in postavljeni z oficijelne strani — od zgoraj. Naj vas to nič ne moti, kajti če je kdo legitimiran postaviti vas, so prav gotovo legitimirani tisti, ki so vas postavili. Če predstavljamo že desetletja neprestano in nepretirano večino delovnega ljudstva Slovenije, smo gotovo v zadnjem času dobili najvišje dosegljivo legitimacijo biti popolni zastopniki te pokrajine in tega naroda. Če je sploh mogoče govoriti o krivdah, je eno gotovo, da ni v krivdi našega pokreta, da so danes razmere take, da je volilni metež nemogoč. O tem naj razmišljajo oni, ki so kot zastopniki marksističnih idej imeli vodstvo v delavskem gibanju, ki pa so ali odpovedali ali pa upropastili sadove in plodove delavskega gibanja. To vam povem samo zato, da vas opozorim, ker vem, da prihajajo napadi od tam, kjer bi pričakovali, da bodo tiho. In še eno naj poudarim: na mnogo lepši, dostojnejši in tovariški način ste prišli v Delavsko zbornico vi, kot pa mnogi zastopniki iz onih

strašnih prvih volitev v Delavsko zbornico. Toda to sedaj, ko ste pri stvarnem delu, ni več važno. Od tega trenutka dalje je važno le, kako boste mogli, hoteli in uspeli prav, dobro in koristno voditi to ustanovo in zastopati naš delavski stan. V težkih časih prevzemate to ustanovo, v težkih za Evropo, Jugoslavijo in Slovenijo, ki je vsa ena meja, v težkih časih za naš proletariat. Silna odgovornost je na naših ramah in tudi na vaših. Tako je vse zapleteno in prepleteno, da je skoraj nemogoče poiskati in povedati konkretno misel-vodnico za vaše delo. Jaz morem reči danes le to: za vzdrževanje socialnega nivoja Slovenije in države smo vsi tu in imate polno našo in mojo podporo. Storili bomo vse, kar bomo vsi mogli. Dolžnost naša je, da izgorevamo brez premisleka in pridržka za ta namen. Zavedamo se, da bo za vse to treba vsak dan novih modrosti, žrtev, bistrosti in nove sreče. Toda če združimo vse, kar imamo in kar zmoredamo, bomo dali vse, kar je mogoče in ob taki misli moramo pričakovati, da nas bo spremljala sreča, v kolikor je nujno potrebna pri vodenju javnih zadev, ki nikdar niso vse v oblasti ene moči. Ko Vam izrekam tople čestitke, vam obenem po slovensko in tovariško od srca voščim najboljšo srečo!

Govor g. ministra je bil opetovano prekinjen z dolgotrajnimi aplavzi, na koncu pa je vstala vsa dvorana in med viharim odobravanjem pozdravljala odhajajočega svojega velikega prijatelja.

Pretres pogrešenega proračuna

Na žalost je nova skupščina sprejela že od prejšnje uprave sestavljen in od ministrstva potrjen proračun. Moramo reči, da nam ta proračun po svoji temeljni zamisli prav nič ne ugaja. V njem je sled teh 20 let birokratizma, ki je za nami. Zadnji pečat je to na vse to borno delo preteklosti. Proračun prave delavske institucije bi moral biti povsem drugačen, drugam usmerjen, kakor pa je ta, ko gre od celotnih izdatkov komaj četrtina za socialne svrhe.

Nova skupščina je skušala vsaj delno to popraviti in je sklenila predložiti ministru nekatere najbolj nujne spremembe. Tako je zvišala podpore za brezposelne, določila ustanovni fond za strokovno šo-

lo, za narodnostno vzgojo, znižala nekatere postavke, kritizirala previsoke osebnostne izdatke in neracionalno gospodarstvo v lastnih hišah. Dalje je radi zagotovila, da bo zbornica res krenila v novo smer, unesla takoj vsaj nekaj osebja, ki bo varoval voljo nove uprave, da jo nihče ne bo izigral.

Vse to pa je samo mašilo, samo majhno izboljšanje po duhu in zasnovah nam tuje proračuna. Nova uprava bo morala ob njem paziti, da delavski denar iz zbornice blagajne ne bo odtekal v smeri, ki so duhu sedanje skupščine nasprotni. Za prihodnji proračun pa mora temeljito spremeniti in preusmeriti v korist vsega delavstva.

Govor zastopnika Gl. odbora Jugorasa

Toplo pozdravljen je po končani razpravi o proračunu spregovoril g. Zarja Popović, zastopnik Glavnega odbora Jugorasa. Njegov govor prikazuje sorodnost našega pokreta z onim, ki ga propagira Jugorasa. Tov. Popović je izjavil:

»Tovariši in bratje! Smatram za prijeto dolžnost, da vas pozdravim v imenu Glavnega odbora jugoslovanskega radniškega saveza in posebej od njegovega predsednika tovariša Dragiša Cvetkovića. Prinašam vam s pozdravi tudi najlepše želje za vaše bodoče delo. Smatram za srečo, da morem prisostvovati temu velikemu delavskemu prazniku, ki bo ostal zabeležen v zgodovini jugoslovanske socialne politike. V teku zadnjih 20 let so vnašali marksisti v delavske vrste tuje importirane ideje in hoteli zavladati delavskim masam. Zato sedanja sprememba v delavskih zbornicah ni slučajna, ampak ima svoje osnove v nacionalnem duhu našega delavstva. Nastala je reakcija proti delu marksističnih sindikatov, ki so skušali uničiti v delavstvu kulturne, nacionalne in verske osnove in napraviti iz njega stroj. Vso to pravico je občutil najgloblje mož, ki je prešel vse faze vzpenjanja in imel v sebi moč, da je napravil konec tej krivici. Prišel je naš tovariš Dragiša Cvetković s svojimi sodelavci, ministroma dr. Antonom Korošcem, Miho Kretim in drugimi uglednimi nosilci naše nacionalne politike in postavil temelj novemu pokretu. Kaj je naš nacionalni pokret? To je sinteza našega domačega

jugoslovanskega nacionalizma. Ne maramo tujih idej, naša nacionalna stremljenja imajo svojo osnovo v našem lastnem življenju in zgodovini. Naše delavstvo hoče stopati roko v roki z ostalimi društvenimi stanovi in sodelovati z njimi. Rezultati takega dela ne bodo izostali. Na drugi strani je bodočnost našega pokreta v socialnem programu, ki si ga je postavil.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Manifestacijsko zborovanje slovenskega delavstva

V nedeljo, dne 7. maja bo ob 10. uri popoldne v veliki dvorani Uniona manifestacijsko zborovanje zavednega slovenskega delavstva. To zborovanje naj poudari našo moč in našo nezlomljivo voljo, s katero hoče ZZZD priboriti sebi nesporno vodstvo vsega slovenskega delavskega stanu. Na to zborovanje bomo vabili zastopstva vseh naših oblasti, vseh slovenskih stanovskih združenj in predstavnike našega javnega življenja.

Na tem zborovanju govori po en zastopnik ZZZD, Jugorasa in centralnega tajništva Delavskih zbornic. Prosili bomo, da na tem zborovanju dajo novih smernic našemu pokretu predstavniki našega narodnega življenja. Če ne bo kakih posebnih zadržkov, se na čelu delavcev iz Jugorasa udeleži kot govornik tega zborovanja tudi sam ministrski predsednik in vodja Jugorasa g. Dragiša Cvetković.

Ob tem zborovanju morajo nam nasprotni pokreti spoznati, da je njihov čas minil in da je prišel naš čas. Z neizbežno jasnostjo mora biti podan poudarek, da se delavski stan od marksizma in vseh socializmov vrača v slovensko narodno skupnost.

Pozivamo zato vse podružnice, da čimprej povsod skličejo svoje članske sestanke in razpravljajo o tem, kako dati našemu manifestacijskemu zborovanju čim večji številčni in moralni poudarek. Povsod naj se takoj, brez odlašanja prične z agitacijo za udeležbo. Eventuelne predloge in svoje zamisli sporočite čimprej centrali.

Še enkrat ponavljamo: Pojdite brez odloga na delo, da bo zborovanje uspelo!

Tretji redni občni zbor centrale ZZZD

Po sklepu seje centralnega odbora ZZZD z dne 13. IV. 1939 se v smislu § 16. Pravil Zveze združenih delavcev vrši dne 7. maja 1939 ob 4. uri popoldne tretji redni občni zbor ZZZD v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora,
2. poročilo nadzorstva,
3. sprememba pravitel,
4. volitve novega odbora in nadzorstva,
5. volitve razsodišča,
6. predlogi in slučajnosti.

Predloge morajo podružnice v smislu

§ 17. pravil predložiti pismeno 8 dni pred občnim zborom odboru ZZZD.

Po § 15. pravil pošljejo podružnice na občni zbor delegate tako, da pride pri podružnicah od 25 rednih članov po en zastopnik, pri krajevnih edinicah z večjim številom rednih članov pa po en zastopnik na vsakeih nadaljnjih 25 rednih članov. Posamežen zastopnik more zastopati največ 75 članov oziroma imeti na občnem zboru največ tri glasove.

Vse krajevne edince naj zanesljivo pošljejo svoje opolnomočene delegate s pooblastili.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

vil. Naš vrhovni vodja tovariš Dragiša Cvetković je s svojim plodnim in stvarnim delom pokazal pot, po kateri je treba iti, da dosežemo izboljšanje položaja delavcev in nameščencev v državi. Marksistični voditelji delavstva se za to niso brigali. Njih princip je bil: Čim slabše za delavce, tembolje za nas. Če pogledamo dosedanje delo in sistem Okrožnih uradov in Srednjšnega urada za zavarovanje delavcev, vidimo, da so se tu kopičile okrožnice, ki so birokratizirale vse delo in ovirale nemoteno delo v prid delavskega stanu. Ravnotako je bilo v ustanovah za posredovanje dela. Tudi tu bo treba mnogo dela, da se popravijo napake

Iniciativnost delegatov

Ves potek skupščine je bil eno samo izpričevalo: tu večje nov duh in v njem neomejena volja do resnega stvarnega dela. Celo dvodnevno zasedanje zbornice delegatov ni niti najmanj utrudilo, življenje na zasedanju ni ponehalo, ampak se je od točke do točke še stopnjevalo. Razprave so bile vedno bolj živahne, vedno bolj slikovite.

Delegati so stavili mnogo praktičnih nasvetov in zlasti k zadnji točki: Samostojni predlogi so prinesli toliko spodbude in nalog ter sklepov novi upravi, da bo imela polne, prepolne roke dela, da izvrši, kar je izvršljivo.

Z vseh krajev so po ustih delegatov govorile prave in pravične stanovske delavske zahteve. Od prekmurskih poljedelcev do jeseniškega težkega kovinarja, od brezposelnega sezonca, do šolanega strojnika in stavca, vsi so si dali izpričevalo, da razumejo in poznajo svoj stan in njegovo gorje ter da hočejo dvigniti stan in trpljenje zmanjšati.

Navajamo samo nekaj predlogov:

Del. Luzar je predlagal, da se vnese v proračun postavka 30.000 din kot podpora za brezposelno tekstilno delavstvo in da DZ poveri posebnega referenta, ki se bo posvetil zaščiti vajencev v smislu čl. 269 obrtnega zakona.

Del. Gasar je predlagal znižanje osebnih izdatkov zbornične uprave. Upravni odbor naj se pooblasti, da se vsem sedanjim uslužbencem DZ odpove, uprava pa naj potem sklene nove službene pogodbe. K temu je pripomnil del. Križman, da bi morali biti v DZ takšni uradniki, ki bi ne delali samo zaradi plač, ampak tudi iz idealizma za delavsko stvar.

Del. Mastinšek je predlagal, da dobi ZZZD v Mariboru svoje lokale v prostorih DZ.

Del. Križman je predlagal, naj uprava pregleda najemninska razmerja v vseh svojih hišah (Ljubljana, Celje, Prevalje) in naj jih po potrebi odpove.

Del. Pirih je utemeljeval potrebo, da se v okviru DZ ustanovi strokovna šola, kjer se bodo po načelih novega delavskega gibanja vzgajali bodoči zaupniki in voditelji slovenskega delavstva. Prosvetni oddelek DZ naj izdela načrte o organizaciji te šole, v proračun pa naj se vnese kredit 20.000 din za ustanovitev šole.

Tajnik osrednjega tajništva DZ Mitič je pozdravil to misel in sporočil, da so Delavske zbornice v Belgradu, Novem Sadu in Skoplju tudi že sprejele podobne sklepe. Dne 29. in 30. t. m. pa bo v Belgradu izredna seja Osrednjega tajništva DZ, na kateri bo ukrenjeno vse potrebno za ustanovitev Akademije dela v naši državi. Pouk na tej akademiji bo trajal tri leta in bo vzgajal potrebno število ljudi, ki bodo znali voditi delo v najrazličnejših delavskih ustanovah.

Del. Bertonec govori o povečanju brezposelnosti, ki je na vidiku. KID na Jesenicah je odpustila pred kratkim 180 delavcev, namerava pa jih odpustiti še 600. V zvezi s tem naroča upravi, naj bi v zvezi z javnimi deli raznih občin skušala od pomoči tej hudi rani.

Del. Škerlj: Čimprej naj se izvede pokojninsko zavarovanje strojnikov, zobnih tehnikov in trgovskih sotrudnikov. Zaradi čedalje obsežnejše demontaže slovenske industrije na jug, naj se upravni odbor DZ potrudi izposlovati pri merodajnih krogih izenačenje davščin v Sloveniji z davščinami na jugu, kamor se seli naša industrija. — V Sloveniji je okrog 40 odstotkov vajencev brez strokovne šole. DZ naj s sodelovanjem drugih ustanov zbere primeren fond za pospeševanje slovenskega strokovnega šolstva.

Del. Casar: Uredba o minimalnih mezdah naj se razširi tudi na poljedelsko delavstvo, prav tako tudi zavarovanje za bolezni, starost in smrt. Organizacijam poljedelskih delavcev naj se prizna strokovna usposobljenost.

Del. Gasar v imenu ZZZD na Jesenicah: Upravni odbor DZ naj po industrijskih krajih organizira svoja dopisništva. DZ naj bo v stalnih stikih s svojimi delegati. Knjižnica DZ naj se pregleda in izločijo naj se knjige, ki ne spadajo vanjo. DZ naj začne izdajati lastno strokovno glasi-

prejšnjega sistema. Mnogo dela vas čaka, da se popravi socialna zakonodaja in njeno izvajanje v sklad s celokupnim nacionalnim življenjem. Nastopiti mora duhoven in praktični prepoved. Spremeniti morate sistem dela, ki je bil škodljiv in za katerega želimo, da se nikdar več ne povrne. Bratje in tovariši! V tem delu vam želimo mnogo uspehov in sem prepričan, da boste v okviru Jugoslovanskega radniškega saveza dosegli cilje, ki ste si jih postavili.

Ko smo poslušali g. Popovića se nam je zdelo, kakor da poslušamo človeka iz naše sredine. Vsi smo bili z njim in za njegova izvajanja.

lo, ki naj ga prejemajo vsi delavci. Obratni zaupniki v tovarnah z nad 500 delavci naj se oproste dela in naj se jim da v tovarni poseben prostor za pisarno. Volitev obratnih zaupnikov naj bo vsaka tri leta. Zaposlitev inozemcev naj se odpravi na minimum. Delavca, ki je moral zapustiti službo zaradi odslužitve kaderskega roka, naj podjetnik takoj po odslužitvi zopet sprejme v delo.

Del. Rozman Peter iz Maribora: Delavska socialna zakonodaja naj se izvaja z vso strogostjo, kakor se izvaja ostala zakonodaja. Čimprej naj se izda zakon ali uredba o regulaciji dela, ki naj končno javno določi, kdo ima pravico do dela v tovarni, kajti čedalje več je med tovarniškimi delavci kmečkih sinov, ki bi se lahko preživljali na posestvu, in pa tudi dvojnih zaslužkarjev, zlasti raznih upokojencev. Možnost izseljevanja sezonskih poljedelskih delavcev v tujino naj se odpre na vse okraje. Minimalna delavska mezda naj se zviša na 3 din na uro. Določiti naj se končno javno ali spadajo poljedelski delavci v Kmetstvo ali v Delavsko zbornico. Mezde pri javnih delih naj ne bodo manjše kakor pri privatnikih.

Del. Jesih iz Trbovelj: Nekateri členi pravil Bratovskih skladnic so potrebni spremembe. Uvedejo naj se za rudarje plačni redni dopusti.

Del. Arčon prečita konkretne predloge za izpremembo obrtnega zakona, ki se tičejo dopustov, praznovanja in drugih perečih vprašanj.

Del. Bertonec: DZ naj organizira široko delavsko stanovanjsko akcijo. V to svrhu naj najame kredite, ki jih bo nudila poceni na razpolago raznim delavskim stanovanjskim združenjem. — Čimprej naj se pristopi k zidavi lastnega splotja DZ v Mariboru.

V imenu nameščenstva je nato pozdravil skupščino del. Sitar in orisal težaven položaj slovenskega nameščenstva.

Del. Ham iz Kranja je poudaril, da je treba pridobiti zaupanje delavstva v Delavsko zbornico, zlasti obmejnega delavstva. — Predlagal je v svrhu poostregega nadzorstva nad delodajalci ustanovitev okrajnih inšpekcij dela.

Po končani razpravi o stavljenih predlogih in po njihovem sprejetju je predsednik tov. Kozamernik izrekel zborovalcem in gostom svojo zahvalo za vztrajno vzdržnost in zaključil to prvo zasedanje nove skupščine. Ob zaključku rečemo, da smo prepričani, da bo velika volja do dela brezdvomno rodila svoj polni uspeh. Bog daj sedaj zbornici svoj blagoslov, njemu vodstvu pa čim srečnejšo roko pri njeni upravi.

Volitve obratnih zaupnikov

Pripravite in uredite takoj vse potrebno za volitve obratnih zaupnikov. Naš porast mora biti očiten. Številčno moramo biti tudi tu najmočnejša in vodilna strokovna organizacija.

Denite na naše kandidatne liste zmožne, sposobne, dela voljne delavce, da bodo znali in hoteli varvati delavske koristi in pravice.

Dober delavski obratni zaupnik je pol socialne zakonodaje, slab je njen grobokop. Naši kandidati naj bodo dobri delavci, pa tudi dobri, pošteni in značajni ljudje, da bomo imeli ugled. Ugleden zaupnik je vse, brez ugleda pa pokvari vse.

Dobra kandidatna lista je često že pol zmage. Zato jo sestavite premišljeno in vestno. Resna organizacija, kakor je ZZZD, mora to svojstvo izpričevati vselej, zlasti pa takrat, ko se bori za zaupanje delavstva.

Te volitve nam verjetno še ne bodo prinesle zmage nad združenimi nasprotniki, tako da bi dobili več zaupnikov, kakor vse ostale grupe skupaj, toda močno nas morajo približati temu cilju.

Ko ste tako sestavili kandidatno listo, pregledali vsa podjetja, kjer bi mogel biti postavljen naš kandidat, pojdite na podrobno delo. Od osebe do osebe razlagaj-

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA

Pogovori med predsednikom vlade gospodom Dragiša Cvetkovićem in dr. Mačkocom se nadaljujejo. Te dni sta že stavila svoje predloge za konkretno rešitev hrvaškega vprašanja in dosegla soglasje v tem, da te predloge prouče na obeh straneh in da se bodo razgovori nato nadaljevali.

*

Slovenski gasilci so imeli v nedeljo svoj občni zbor, na katerem je imel gosp. minister Snój značilen govor, v katerem je med drugim izvajal:

Živimo v težkih, silno razburljivih časih! Nevihte nad Evropo so vedno pogostejše! Oblake, ki pripravljajo te nevihte, čutimo predvsem mi Slovenci, ker je vsa Slovenija ena sama meja. Iz vseh dosedanjih evropskih kriz smo izšli srečno, brez najmanjše škode. Vlada bo storila vse, da tudi v bodoče ne bo presenečenj. Svojega ne damo, nič tujega nočemo, hočemo samo mir!

Mir za vsako ceno! V to smer gredo vsa prizadevanja naših odgovornih ljudi in kakor vidite, ne brez uspeha!

Boli me le, da je zadnje tedne skoraj zavladovalo med našim narodom malodušje pod vplivom vesti, ki jih širi tuja propaganda. Ne samo preprosti človek, tudi inteligent verjame vse — kar ta tuja propaganda trosi, če je še tako neumno in otipljivo izmišljeno. Kar vse polno datumov je bilo določenih — ta dan bo — ta dan se bo zgodilo — in ko ta dan mine brez nesreče — je že določen drugi!

Treba je več vere v sebe, v svoj narod, v svojo državo! Poglejmo zgodovino, kakke viharje smo že prestali! Toda iz vseh viharjev smo izšli močnejši, odpornejši! Zakaj naj bi klonili sedaj? Nobenega povoda ni za obupavanje in tarnanje! Velik čas zahteva velikih ljudi, zahteva dejanj, zahteva samozavesti in poguma. Če bomo odločni in pogumni, če bomo možje na mestu, bo ta velik čas nam Slovincem in vsej Jugoslaviji le v korist!

Treba pa je, da se ta samozavest in pogum zanese med narod, da izpodbijemo škodljivo propagando, ki kvarno vpliva na duha in razpoloženje našega ljudstva.

In tukaj zopet lahko naša gasilska organizacija stori marsikaj. Porabimo vsako priliko, da bomo med ljudstvom budili narodno zavest, narodni ponos in vero v našo državo in našo vojsko!

ITALIJA — ALBANIJA

V Tirani je zasedala albanska ustavodajna skupščina, katere predsednik se je zahvalil Mussoliniju, da je poslal v Albanijo italijansko vojsko. Nato je predlagal zakon o personalni uniji med Albanijo in Italijo. Skupščina je ta zakon sprejela in sklenila, da bo ponudila italijanskemu kralju in etiopskemu cesarju albansko krono, Albanija pa da ostane še nadalje svobodna država. Posebno zastopništvo skupščine je nato sporočilo grofu Cianu sklepe ustavodajne skupščine.

Veliki fašistični svet je odobril vključitev Albanije v italijanski imperij ter personalno unijo med Albanijo in Italijo. Mussolini je imel le kratak govor ter dejal, da je Italija proti prijateljskim narodom prijateljska, proti sovražnim pa bo zavzela sovražno stališče.

V nedeljo pa je prišla v Rim delegacija albanske vlade ponuditi italijanskemu kra-

lju in cesarju albansko krono. Italijanski kralj je izjavil, da sprejema zase in za svoje potomce albansko krono.

Italija ima pod zastavo 15 letnikov vojske.

Ker so vojne operacije Italije v Albaniji že končane, ker je končana tudi španska državljanska vojna, se angleški in francoski listi sprašujejo, zakaj je Italiji potrebna tako velika vojska.

ANGLIJA

Angleški min. predsednik Chamberlain je imel v angleškem parlamentu značilen govor o zunanji politični situaciji. Uvodoma je govoril o albanskih dogodkih, ki pa niso še zadostno razjasnjeni. Zato še ne zavzema dokončnega stališča, a poudarja, da je italijanska zasedba Albanije napravila po vsem svetu zelo težak vtis. Ves svet je nezadovoljen, ker je velika država vsilila z nasiljem svojo voljo manjši državi, ki se ni mogla braniti.

Glede odnošajev Italije in Anglije je naglasil, da mora kršitev sedanjega položaja v Sredozemskem morju, kamor spada tudi Jadran, razveljaviti britansko-italijanski sporazum. Nato je zlasti poudaril, da bi zasedba otoka Krfa pomenila za Vel. Britanijo sovražno dejanje. Chamberlain je nadalje še govoril o italijanski obljubi, da umakne svoje čete iz Španije, o svojih pogajanjih s Sovjetsko Rusijo in o nujni potrebi nadaljnje pripravljenosti Vel. Britanije, da skupno z drugimi državami brani tiste, ki bi bile napadene. V debati so priporočali poslanci, da postopa v bodoče britanska vlada odločneje in hitreje.

FRANCIJA

Tudi francoski min. predsednik je podal izjavo o francoski politiki z ozirom na današnji zun. politični položaj. Naglasil je, da je francoska vlada v stalnih stikih z Anglijo, Ameriko, Rusijo, Poljsko in balkanskimi državami. Namen te diplomatske akcije je zagotoviti sodelovanje in skupno obrambo teh držav, če bi bila katera od njih ogrožena. V zvezi s tem je naglasil, da tudi Francija jamči za nedotakljivost Grčije in Romunije. Nato je poudaril pomen vojaške zveze s Poljsko in označil cilje francoske politike tako-le: Varstvo francoskega ozemlja in francoskih kolonij proti vsakomur, združitve vseh narodov za obrambo miru in varstvo proti kakršnemu koli ogrožanju njih ozemlja.

AMERIKA

Predsednik Zedinjenih držav severne Amerike je poslal Mussoliniju in Hitlerju enako se glaseči brzojavni pismi, v katerih predlaga, naj bi se zbrala svetovna mednarodna konferenca, ki bi razpravljala o postopnem razoroževanju in o gospodarskih vprašanjih v zvezi s pravično razdelitvijo naravnih bogastev. Predsednik Zedinjenih držav pa postavlja pogoj, da se Italija in Nemčija prej obvezeta, da v »bodočnosti«, to je vsaj za dobo 10 let slovesno pred vsem svetom zavežeta, da ne bosta napadali neodvisnih držav, ki jih Roosevelt po imenu našteva — med njimi se nahaja tudi Jugoslavija — češ, da je takšen predpogoj nujno potreben, ako hočemo preprečiti vojno in dati narodom občutje varnosti.

Odgovorov od Mussolinija in od Hitlerja še ni. Toda nemško in italijansko časopisje je objavilo polslužbena naziranja obeh vlad o Rooseveltovih pismih. Medtem ko Rooseveltov predlog v Nemčiji enodušno odklanjajo in ga imenujejo samo manever, ki da je naperjen proti Nemčiji, je italijansko časopisje bolj zdržno in hladno ter stališča še ne zavzema. Očividno želi italijanska vlada, da bi vrata ostala odprta za morebitna pogajanja v bodočnosti.

NEMČIJA

Voditelj Nemčije je sklical nemški državni zbor na zasedanje za 28. april, kjer bo zavzel stališče do pisma predsednika Zedinjenih držav Amerike. Javnost ta Hitlerjev govor z napetostjo pričakuje.

GRČIJA

Italijanski odpravnik poslov v Atenah je obiskal grškega predsednika vlade ter mu v imenu Mussolinija izjavil, da so vsi glasovi, kakor da bi hotela Italija napasti Grčijo, lažnivi in da so jih mogli razširiti samo izivači. Italija hoče in bo spoštovala nedotakljivost Grčije. Fašistična Italija hoče še nadalje ohraniti svoje pristrčne odnošaje z Grčijo.

DALJNI VZHOD

V Kajfengu, glavnem mestu pokrajine Honan, so pretekli teden ubili voditelje gibanja za zblizanje z Japonsko, ki je imelo nalogo uresničiti načrt generala Doihare, da naj bi maršal Vupejfu igral vodilno vlogo pri pomiritvi med Kitajci in Japonci.

Naša borba - naša rast

Iz centrale

Ponovno opozarjamo vse naše podružnice, da naj takoj začno čim intenzivneje s pripravami in z agitacijo za našo zmago pri bodočih volitvah obratnih zaupnikov, ki bodo v mesecu maju. Naj ne bo v okolišju naših podružnic niti enega podjetja, da ne bi skušali tam uveljaviti našega obratnega zaupnika. — Vsi torej na delo za čim lepšo zmago!

Ijesenice

NOVI ODBOR PREVZEL POSLE

Novo izvoljeni odbor se je pred dnevi sestal h konstituciji in si posamezne funkcije porazdelili tako: Predsednik, Markič Matej; podpredsednik, Smolej Albin; tajnik, Rozman Franc; blagajnik Grebenšek Vojteh. Dalje so bili kot pomočniki k glavnim funkcijam določeni nekateri izmed članov odbora.

Novo izvoljeni odbor je že na občnem zboru podal izjavo, da bo do skrajne možnosti vršil svoje odborniške obveznosti v korist organizacije. Mi smo prepričani, da se bo to zgodilo. Zavedati pa se moramo vsi člani, da smo po disciplini dolžni odboru biti vedno v oporo, kadarkoli bi to od nas zahtevali. Pred vsem pa naj drži za nas vse skupaj, da bomo vestno izpolnjevali vse sklepe, ki jih bo odbor organizaciji naložil.

NAŠ POSLANEC MED NAMI.

V zvezi s sklepi zadnje seje našega okrožnega odbora o katerih smo tudi v eni izmed zadnjih številčk poročali, je obiskal Ijesenice naš poslanec, g. Dr. Šmajd. Imel je informativne razgovore z tehničnim ravnateljem KID g. ing. Klinarjem. Takoj za tem se je vršil posvet z lokalnimi funkcionarji našega pokreta. O uspehu razgovorov bodo pa člani obveščeni na prvem prihodnjem članskem sestanku.

TUDI TO BI BILO POTREBNO.

S prihodom sedanjega tehničnega ravnatelja KID g. ing. Klinarja se je v tovarni marsikaj izpremenilo na bolje. Pred vsem moramo podčrtati veselo dejstvo, kar se tiče higijene po obratih. Prej zamazane in temne delavnice, so bile na novo prebeljene, izpolnile so se tudi pomanjkljivosti glede umivališč. Kakor krožijo govornice, se bo na jesen baje izvršila reorganizacija glede segregiranja posameznih obratov tako, da bodo namesto dosedanjih peči, upeljali povsod centralno kurjavo. Istotako se čuje tudi glede izboljšanja razsvetljave po obratih. Mi smo tega napredka in izboljšanja veseli, ker nam dokazuje, da im avodstvo KID smisel za higijensko stran delavskih interesov. Mnenja pa smo, da bi napravili na vse delavstvo jako ugoden vtis, če bi se namesto dosedanje neodgovarjajoče pisarne glavnega zaupnika, napravila nova pisarna, ki bi poslu, ki ga glavni zaupnik pri tolikem številu delavstva opravlja, dejansko odgovarjala.

ČLANOM V OPOZORILO.

V zvezi s političnimi dogodki izven naših meja, krožijo med delavstvom trdovratno razne neutemeljene, lažnive, namenoma inscenirane, razburilne vesti.

Mi opozarjamo naše članstvo, naj tem govoricam ne naseda in se ne razburja. V kolikor rabimo glede položaja v politiki pojasnil, jih dobivamo od naše krajevne politične edinice. Vse drugo, kar se čuje, naj za nas ne drži, ker moramo vedeti, da ima gotov krog izrecen namen ustvarjati v naših vrstah nezapolčenje. Raznašalce teh vesti pogumno opozori, od kod imajo taka in taka poročila in se boš prepričal, kako bo svoje trditve pričel umikati. Najbolje pa je, da vsakogar, ki bi se drznil po obratih razburjati delavstvo, enostavno javiš policiji in naj potem tam razlaga, v koliko je res, kar trdi in kdo mu je povedal.

Soteska

Pri nas še vedno ni končan spor med Auerspergom in ZDU. Pred 5. meseci smo pri podjetju Jordan vložili osnutke za izboljšanje kolektivne pogodbe. Takrat nam je bilo rečeno, da naj počakamo s pogajanj, da se ta spor reši, a je še danes na dnevnem redu. Na dnevnem redu so tudi razne hujskarije in priimki, s katerimi nekateri ljudje dokazujejo svoje dostojanstvo in svoje »stalno prepričanje«, čeprav ti bolj menjajo svojo dlako kot srne v gozdu.

Razmere so nas pripeljale tako daleč, da je bilo predvideno, da bomo v doglednem času brez zaslužka kot smo bili leta 1936, ali na merodajnih mestih so nam zagotovili, da ne bomo ostali od podjetnikov na cedilu. Kolektivno pogodbo bomo dobili z ZDU takoj, ko bo ta spor rešen. To so nam obljubili, da bo v kratkem ča-

su. Izvedla se bo tudi regulacija plač, da bo več zadovoljnosti pri delavstvu.

Od nasprotne strani smo zvedeli, da se Jugoras in ZZZD potapljata v močvirju. Nasprotno je pa zopet res, da je sedaj ZZZD še močnejša, ker je izrinila rdeče bratce iz Delavske zbornice in jo ona prevzela v svojo upravo.

Polzela

Kakor je znano, je naša ZZZD iz dneva v dan močnejša in si moramo šteti v čast, da imamo iz naše tovarne tudi svojega zastopnika v Delavski zbornici, ki bo lahko reševal težnje našega delavstva v stanovskem zastopništvu.

Dne 12. maja bodo pri nas volitve obratnih zaupnikov, kakor je bilo razgla-

ZZZD za kruh — JSZ za svoj prestiž

Takoj ko se je v podjetju »Šešir« ustanovala naša organizacija, nas je JSZ začela nesramno napadati, branili so celo našim članom udeležiti se naših sestankov itd. Sedaj ko vidijo, da obstajamo in da nas uničiti ne morejo, pa so nam pričeli ponujati roko in nas pozivati k sodelovanju.

Vendar pa ta ponujena roka ni bila iskrena, ker je bila spremljana s ponovnimi napadi osebno in po »Delavski pravici«.

Naš odgovor na te napade pa je krutek in jasen:

Čim se je ustanovila v Šk. Loki naša organizacija, smo takoj pričeli zbirati gradivo in podatke ter predloge za zboljšanje delovnih pogojev delavstva v tovarni »Šešir«.

Že dne 15. marca smo poslali vodstvu podjetja svoje zahteve, med tem ko takrat JSZ meznega gibanja niti ni pripravljala, niti ni imela vloženih kakih predlogov. Naši predlogi so se nato obravnavali na seji odbora podjetja, potem, ko so naši zastopniki že tudi osebno obiskali mero-dajne faktorje.

Na seji upravnega sveta so se obravna-

šeno. Mislimo, da bodo vsi naši delavci prišli do prepričanja, da je v njihovo korist, če volijo listo ZZZD, ki je prava zastopnica in prvoborneljica za interese slovenskega delavstva.

Duplica

Naša krajevna organizacija priredi na dan 1. maja izlet v Stično z avtobusi. Odhajamo iz Duplice ob 6 uri zjutraj, ob 7 uri bomo v Ljubljani in ob 9 uri v Stični, kjer bo sv. maša in nato govor.

Cena vožnji bo samo din 25.— in zato vabimo vse naše člane, da se tega izleta v čimvečjem številu udeležijo. Vabimo tudi tovariše in tovarišice ostalih podružnic ZZZD kamniškega okraja, da se nam pridružijo.

vali naši predlogi in se je sklenilo tedaj, da se na naše predloge izplača delavstvu enkratna 14 dnevna mezda kot velikonočni priboljšek z ozirom na trenutno nekoliko boljše konjunkturo podjetja. Za stalni povešek pa se v sedanjih nestalnih gospodarskih prilikah podjetje ne zavezuje ter se zato povešek dá delavstvu le pod pogojem, da eno leto ne bo načnjalo meznega vprašanja.

Mi nismo demagogi, videli smo položaj tak, kakršen je. Vedeli smo, da niti na strani podjetja niti na strani delavstva niso dani pogoji za kako uspešno meznega gibanje. Stali smo pač pred odločitvijo, ali naj sprejmemo to, kar nam je podjetje na naše predloge voljno dati ali pa odklonimo to in obenem tudi delavstvu odvzamemo možnost, da bi se na kak drug način moglo kaj pridobiti.

Sprejeli smo prvo ter dne 6. t. m. po daljših razgovorih, potem ko smo skušali najti tudi kako drugo rešitev, podpisali sporazum, s katerim se delavstvu daje kot velikonočni priboljšek ena 14 dnevna plača poleg normalne mezde, kar zneso približno 4 do 5% zvišanje plač na leto. Ob enem pa smo se zavezali, kar je bilo tudi

Sprememba Uredbe viničarskega reda

Kakor znano, so bili po prizadevanju naših gg. narodnih poslancev in ministra g. Snoja ter ZZZD izdani amandmani, s katerimi se je pooblastil ban dravske banovine, da sme spremeniti oziroma dopolniti uredbo viničarskega reda. S tem je dana končno možnost, da pride večletna borba strokovne organizacije viničarjev do uresničenja ter bo g. ban po zaslišanju prizadetih strank vinogradnikov in viničarjev tiste točke uredbe viničarskega reda, katere povzročajo nepotrebna trenja med viničarji in vinogradniki, odnosno da se vse neodgovarjajoče določbe uredbe dopolnijo. V skladu tega je kr. banska uprava z dne 21. marca t. l. dala nalog naši organizaciji, da zavzame k nameravanim spremembam svoje stališče, navede, v koliko se naj cit. §§ spremenijo oziroma dopolnijo ter naj sestavi po možnosti načrt besedila in skuša z zadevno Vinarskim društvom predhodni sporazum.

Organizacija je vsled tega sklicala skupaj predstavnike naših krajevnih organizacij, ki so dne 2. aprila v stvarni razpravi preštudirali celoten položaj viničarjev ter ugotovili, da se s pametno uredbo lahko izboljša položaj, ne da bi vinogradništvo pri tem trpelo izgubo ali celo propalo, ko to naglašajo nekatrni. V glavnem smo določili naslednje spremembe:

§ 1. Dosedanja določila tega § so določila, da je le tisti viničar, ki obdeluje več kakor en oral vinograda. To je napačno in krivično naziranje, vsled česar so predvsem mali kmečki in drugi viničarji bili brez vsake zaščite, predvsem glede odpo-vedil službe. Zato v svojem predlogu zahtevamo, da je viničar vsaka oseba, ki je najeta za obdelovanje vinogradniškega in k temu pripadajočega dela ter ima zato potrebno strokovno usposobljenost, brez ozira na to, koliko vinograda obdeluje. Jasno je, da tak viničar, ki je zaposlen na malem vinogradu, ne more imeti takih naravnih in drugih prejemkov, kot viničarji v velikih vinogradih, ampak je viničar in spada pod zaščito uredbe viničarskega reda.

Važna sprememba je tudi odredba, po kateri si morajo viničarji nabaviti pri svojih občinah nove poslovne knjižice. Take poslovne knjižice bodo odslej viničarjevo izkazilo z navadbo glavnega poklica »viničar«, katero pa bo dobil na občini le na podlagi izkaza o strokovni usposobljenosti. V tem oziru se je doslej veliko grešilo. Vsa, ki ni vedel, kam dru-

gam, je šel v viničarijo pod vsakimi pogoji, čeravno o pravilnem obdelovanju vinogradov ni imel potrebne sposobnosti. Zato zahtevamo v svojem predlogu, da vsak, ki hoče biti viničar, mora dokazati z izpitom svoje znanje poklica in le na podlagi tega izkaza bo smel biti viničar, odnosno ga bo smel vinogradnik najeti v službo.

Važno so spremembe v § 6, ki določa prejemke viničarjev. Tudi tukaj so bile doslej usodne pogreške: glede gred, trave, krme, drv, tropin, plač itd. V našem predlogu zahtevamo na vsak oral vinograda po 1 ar gred za zelenjavo in eno tretjino deputatne zemlje od tiste površine vinograda, za katero je viničar najet v službo in delo. To velja glede orne zemlje. Kjer pa imajo viničarji kopavine (pove) ali so slabe, močvirne, kamenite in sončne žege, tam se ista površina zaračuni le za polovico faktične površine.

Nadalje zahtevamo, da pripada viničarju trava, odnosno krma od tiste površine vinograda in zraven pripadajočih senokoš, za katero sta se ob nastopu službe pogodila in ima viničar lahko toliko svoje živine, kolikor priraste na tisti površini. Za večje viničarije, kjer so viničarjevo delovne moči vedno le v službi vinogradnika, mora imeti viničar tudi prosta drva in najmanj polovico vinskih in sodnih tropin. Nagrada se izplačuje vsem viničarjem, ki obdelujejo več kot en oral vinograda.

Najvažnejša je določitev denarnih plač, kjer zahtevamo najnižjo mezdo za lahka dela 10 din na delovno osebo in dan. Ta mezda se določa le tam, kjer imajo viničarji tudi popolno hrano, ali imajo viničarji vse naravne prejemke, ki jih določa uredba. Kjer se podeljuje delavcem le delna hrana pa 12 din, samo pijača 14 din, brez vsake hrane in pijače pa 16 din. Tuji delavci vsakokrat 2 din več. Za težka dela se mora doplačati 25% doklada. Pod težka dela spadajo: globoka jesenska in spomladanska kop, pokopavanje gnojil, rigolanje, grobanje, sajenje trsja in sadnega drevja, kopanje jam za saditev, škropitev trt in sadnega drevja, doprinašanje škropilnega materiala, nošenje vode za škropivo, delo v kletarstvu in košnja trave.

V § 8 zahtevamo, da se uvede povsod osemurni delavnik. Tam, kjer je doslej uveden krajši delovni čas, naj ostane pri starem. Osemurni delavnik zahtevamo iz

brez sporazuma popolnoma jasno, da z ozirom na lansko povišanje plač eno leto v normalnih draginskih razmerah ne bomo načnjali meznega vprašanja. V normalnih draginskih razmerah, to poudarjamo, kajti prav to je JSZ delavstvu namenoma zamolčala.

Noben trezen strokovničar v danih razmerah in danih pogojih ne bi drugače ravnal. Mi nismo kakor JSZ, da bi odklonili plačane dopuste, kot je lani storila JSZ in podobno, ampak sprejememo vse, kar je delavstvu v dobro in korist.

Izplačilo bi se imelo izvršiti do 15. t. m. JSZ pa je videla, da je bila s tem sporazumom med ZZZD in podjetjem spodbita njena krilatica, češ, da zelenci niso zmorni ničesar doseči, videla je, da je mnogo zamudila.

Šele sedaj je JSZ sestavila svoje zahteve in jih predložila podjetju, ko je ZZZD že imela v rokah sporazum. Sedaj hoče pogajanja, hoče meznega gibanje, pa ne zato, da bi delavstvu nekaj priborila, to smo storili že mi, ampak zato, da bi se pred delavstvom izkazala in zabrisala med delavstvom vtis, ki ga je napravil uspeh ZZZD. Radi teh hujskačev je podjetje odgodilo plačilo velikonočnega priboljška. Vse drugo, kar se o tej stvari piše in govori, je laž, o čemer se lahko vsakdo prepriča pri podjetju samem.

Radovedni smo, kako se bo sedaj zopet JSZ izvelela in opravičila pred delavstvom, ko mu je samo vzela velikonočni priboljšek, priborila pa ničesar. Delavstvo bo sedaj vsaj vedelo, kdo mu hoče dobro, kdo pa samo demagogijo uganja na njegov račun.

Sestanki in zborovanja ZZZD

V NEDELJO, DNE 23. APRILA:

ORMOŽ: ustanovni občni zbor po prvi sv. maši v dvorani kletar. društva.

LOGATEC: izredni občni zbor ob 3 uri popoldne v gostilni Dimnikar.

SENOVO: članski sestanek ob 9 uri v običajnih prostorih.

SV. JURJ OB JUŽNI ŽELEZNICI: ustanovni sestanek ob 9 uri v dvorani Katoliškega doma.

V NEDELJO, DNE 30. APRILA:

GROBLJE: občni zbor ob 10 uri v Prosvetnem domu.

MARIBOR: občni zbor ob 9 uri dopoldne v dvorani Zadruga gospod. banke.

razloga, da ima viničar še vedno dovolj časa za opravljanje raznih gospodarskih del na svoji deputatni zemlji. Vsi led tega se brez nujne potrebe ne sme vsiljevati nadurno delo, ki se mora plačati s 50% doklado in se mora viničarju dati tudi čas, da opravi o pravem času nujna dela na deputatni zemlji.

Pod § 13 zahtevamo, da mora biti v vsaki viničarski koči tudi lesen tlak ne pa iz ilovice, vsled česar trpe največ uboge viničarske matere in mali otroci ter sploh mora stanovanje odgovarjati higijenskim predpisom.

Zahtevamo odločno vsaj 10 letno službeno stalnost, katero se lahko predčasno odpove le na podlagi prekrškov §§ 20—21, o čemer razsoja pristojna viničarska komisija.

Potrebno je tudi, da se razveljavi viničarski red, izdan v Budapešti l. 1865, na katerega se upirajo predvsem vinogradniki iz Medjimurja, kolikor spada isto pod dravsko banovino. Razen tega so se razna druga važna določila glede obračunavanja odvišnih naravnih prejemkov, glede viničarskih pogodb itd., ki so velike važnosti za viničarje.

Skušali smo v tem oziru doseči z Vinarskim društvom sporazum, zato smo sklicali anketo na dne 6. aprila. Vinarsko društvo nam je odgovorilo, da se ankete ne udeležijo, ker je prosilo kr. bansko upravo za mesec dni odloga. Ugotavljamo, da se to pravi celo zadevo zavlačevati, da bi čim dalje časa ostalo še vse pri starem. Zato smo mi naše predloge poslali kr. bankski upravi in jo prosimo, da pospeši zakonitev.

Končno se je tudi Vinarsko društvo odločilo za sklicanje ankete, katere se vrši 21. aprila v Mariboru. Viničarska organizacija se bo po svojih zastopnikih te ankete udeležila, da uveljavi svoje zahteve. Ako imajo gg. vinogradniki kaj socialnega čuta, bo tudi dosežen sporazum. Od svojih zahtev pa ne moremo na noben način odstopiti. V slučaju nesporazuma bomo se borili dalje ter smo zagotavljeni, da bomo tudi zmagali, ker pravica mora enkrat zmagati. Upamo, da bo kr. banska uprava, ki si je nadela in prevzela težko nalogo, uravnovesiti s pravično uredbo razmerje med vinogradniki in viničarji, upoštevajoč neznosni položaj viničarjev, ki teško čakajo pravične rešitve. Zato viničarje pozivamo: Vztrajajte v borbi, ker zmaga mora biti pravična, naša!